

Η ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΟΥ κ. ΣΤ. ΛΕΛΟΥΔΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ Π. ΑΘΗΝΩΝ¹⁾

Τὴν 17^{ην} παρελθόντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τοῦ Πολυτεχν. Συλλόγου ὁμιλήσεν ὁ κ. Λελούδης ἐπὶ τοῦ Σχεδίου τῆς Πόλεως Ἀθηνῶν, ἐπιδείξας τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντα Σχέδια. Μὴ ἐπιθυμῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἐκτενεῖς τεχνικὰ λεπτομερείας, ὡς μὴ ὢν μηχανικός, περιώρισε τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ εἰς ἀπλοῦν περίπατον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ κέντρα τῆς πόλεως ἀναπαραστήσας αὐτὴν ὡς τὴν φαντάζεται ἐφαρμοζομένων τῶν Σχεδίων του. Τὰ Σχέδιά του ταῦτα δὲν περιορίζονται εἰς τὴν διευθέτησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μόνον τῆς πόλεως αὐτοτελῶς ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ διευθετήσεως ὁλοκλήρου τῆς περιοχῆς ἐκείνης ἢ ὁποῖα δύναται νὰ εἶναι ἀμέσως χρήσιμος εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως ὑποδεικνυομένην χρῆσιν, εἴτε ὡς τόπος ἀναψυχῆς (φυσικοὺς ἔξωραϊσμούς, ἔξοχαι) εἴτε ὡς καλύτερη γῆ (λεκάνη· Κηφισοῦ) εἴτε ὡς κατάλληλος διὰ τὴν ἐμπορίαν τὴν ἄμυναν κλ. (Ἐπίγειον Σιδηρόδρομοι Στρατ. ἐγκαταστάσεις) Οὕτω ἐκ τῶν τριῶν ἐπιδειχθέντων σχεδίων τὸ μὲν περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν δυτικῶς τοῦ Ὑμητοῦ Ἀττικὴν ἀπὸ Ἀγ. Κοσμᾶ καὶ Πτωχοκομείου μέχρι Σάλαμιδος καὶ Ἐλευσίνος ὑπὸ κλίμ. $125^{\circ}00'$, τὸ δεύτερον τὰς Ἀθῆνας ἀπὸ Ἀγ. Λουκᾶ μέχρι καὶ τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου χαρὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ τοπογραφικῶν καὶ ὑπομετρικῶν χάρτου τοῦ κ. Γλένη καταλλήλως ἐπεκταθέντος καὶ τὸ τρίτον τὸ Ἐπίγειον τῶν Ἀθηνῶν ἦτοι τὸν ἐν Κερατοσίνῳ νέον λιμένα μετὰ τὸ Περαιῶς ἐπὶ τοῦ ὑπομετρικῶν καὶ βυθομετρικῶν χάρτου $1/10000$ τῆς Ἑλληνικῆς χαρτογραφικῆς ὑπηρεσίας.

Τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν εἶνε, ἡ κατάργησις τῶν ἐπὶ τῶν πρηνῶν τῶν λόφων τμημάτων τοῦ ἐν ἰσχύϊ σχεδίου πρὸς ἀναδάσωσιν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἀνασκαφὴν τῶν τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπὶ προβλέψει πληθυσμοῦ 500 χιλ. κατοίκων ἐπέκτασις τῆς πόλεως πρὸς Δυσμὰς κυρίως καὶ κατὰ μῆκος τῆς Σιδηρ. γραμμῆς ΠΑ ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Βοτανικοῦ Κήπου καὶ Φυλακῶν Συγγροῦ αὐχηροῦ πεδίου, διὰ τῆς ὁποίας πληροῦνται τὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων γλωσσῶν τοῦ ἐν ἰσχύϊ σχεδίου κενὰ καὶ ἐνούθηται ἡ Καλλιθέα μετὰ τοῦ κυρίου κορμοῦ τῆς πόλεως διὰ τῆς συντομοτέρας καὶ φυσικωτέρας ὁδοῦ²⁾, καὶ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Κυβερνητικοῦ Κέντρου ἐπὶ

τοῦ μεταξὺ τῶν ὁδῶν Σωκράτους Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἐρμού χώρου ὅπου τὸ εὐτελὲς τῆς ἀξίας τῶν ἰδιοκτησιῶν ἐπιτρέπει τὴν χάραξιν εὐρυτάτων ἀρτηριῶν καὶ πλατειῶν καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐγκατάστασιν τῶν Δημοσ. Καταστημάτων ὑπὸ τὰς εὐνοϊκότερας οικονομικὰς συνθήκας καὶ τοῖ οὐχὶ μακρὰν τοῦ σημερινοῦ κέντρου, ἀφοῦ συνέχεται μετὰ τούτου καὶ διασχίζεται ὑπὸ κοινῶν ἀρτηριῶν (Πειραιῶς Σοφοκλέους Εὐριπίδου Ἐρμού).

Ὁ Σιδηρ. Σταθμὸς κοινὸς διὰ τοὺς Σιδηροδρ. Ἀττικῆς Πελοποννήσου καὶ Συνόρων ἐγκαθίσταται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικῶς τοῦ σημερινοῦ Σταθμοῦ Πελοποννήσου ἀμέσως συνεχόμενον χώρῳ καὶ μεταξὺ τῶν ὁδῶν Β. Οὐγκῶ (προεκτάσεως), Σάμου καὶ Ἀγ. Μελετίου. Ὁ χώρος οὗτος ἀποτελεῖ τάρφρον ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶνε ἐγκατεστημένοι αἱ σιδ. γραμμαὶ ἐξ ὧν ἡ τῆς Ἀττικῆς ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ κεφαλικῶν γραμμῶν. Τὸ Νότιον τμήμα τῆς τάρφρου ταύτης εἶναι ὁ Ἐπιβατικὸς τὸ δὲ Βόρειον ὁ Ἐμπορικὸς σταθμὸς μετὰ τελωνεῖον. Αἱ γραμμαὶ Σ. καὶ Π. ἐρχόμεναι ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς διατρέχουσι τὴν πόλιν ὑπογείως ἵνα μὴ τέμνωσιν αὐτὴν εἰς δύο καὶ ἐντὸς σήραγγος ἐκτισμένης κάτωθεν εὐρυτάτης ὁδοῦ ἢ ὁποῖα φέρει ἀπὸ τοῦ Σταθμοῦ εἰς τὰ Ν. Δυτικὰ τῆς πόλεως, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν Σταθμὸν ἀφίνουσαι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὸ κτίριον τοῦ Ἐπιβατικοῦ Σταθμοῦ καὶ τὰς καταληκτικὰς γραμμάς, ἐξέρχονται δὲ αὐτοῦ συγκλίνουσαι πρὸς τὸ Β Δυτικὸν ἄκρον τοῦ Ἐμπορικοῦ Σταθμοῦ καὶ διέρχονται κάτωθεν τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Μελετίου καὶ ἄλλων διὰ ἐλαφρᾶς καταρῶσεως τῆς γραμμῆς μεχρὶ Μύλων. Ἡ δὲ γραμμὴ Ἀττικῆς ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς Β. Ἀνατολικῆς γωνίας τοῦ Ἐμπορ. Σταθμοῦ διασταυροῦσα ἐπὶ γεφυρῶν τὴν γραμμὴν Συνόρων καὶ τὴν ὁδὸν Ἀγίου Μελετίου.

Εὐρυτάτη κλίμαξ κατὰ μέτωπον τῶν καταληκτικῶν γραμμῶν φέρει εἰς τὸν ἰσόγειον ὄροφον τοῦ κτιρίου τοῦ Σταθμοῦ. Τοῦτο ἐγείρεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Σταθμοῦ μεταξὺ τῶν εἰς Πειραιᾶ κατερχομένων γραμμῶν Συνόρων καὶ Πελοποννήσου καὶ ἐπὶ τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς τῆς προεκτάσεως τῆς ὁδοῦ Β' Οὐγκῶ-Βερανζέρου, ἔχει ἐπομένως μέτωπον πρὸς Νότον ἦτοι πρὸς τὸν μεγαλύτερον ὄγκον τῆς πόλεως ἀντιθέτως πρὸς πάντα τὰ μέχρι τοῦδε προαθέντα Σχέδια τὰ ὁποῖα εἶχον μέτωπον πρὸς Ἀνατολὰς καὶ συνεπῶς κατ' ἀνάγκην στραβίζουσαν διάταξιν ὁδῶν προσπελάσεως

Ἡ πρὸ τοῦ κτιρίου τοῦ Σταθμοῦ μεγάλη πλατεία ἀποτελεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄλου ἀρτηριακοῦ συστήματος τοῦ Σχεδίου. Διότι πλὴν τῶν πρὸς Βορὰν ἀγουσῶν δύο ὁδῶν παραλλήλων τῶν σκελῶν τοῦ Σταθμοῦ, διασχίζουσι τὴν Πλατείαν ἀπ' Ἀν. πρὸς Δ. αἱ προεκτάσεις τῶν ὁδῶν Β. Οὐγκῶ καὶ Ἀγ. Κωνσταντίνου ἐξ ὧν ἡ τελευταία διασχίζει τὸν Ἐλαιῶνα ὡς ἔξωραϊστικὴ ὁδὸς με πλάτος 60 μέτρων μεχρὶ τοῦ Πυριτιδοποιείου ὅπου ἐγκαθίστανται οἱ Στρατώνες, ἐν ᾧ δύο ἄλλα εὐρύταται προσπίπτουσαι διαγωνίως πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ Σταθμοῦ φέρουσιν ἢ μὲν ἀπὸ τοῦ Ν. Ἀνατολικῶν τομέως τῆς πόλεως ἢ

¹⁾ Τὸ κείμενον τῆς διαλέξεως δημοσιεύεται διεσκευασμένον ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ αὐτοουσία δημοσιεύσεως αὐτῆς ὡς ἀπαιτοῦσα συμβαδίζουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐπίδειξιν τῶν διαφορῶν σημείων.

²⁾ Ἡ πόλις διὰ τῶν ἐπεκτάσεων τοῦ ὑπ' ὄψιν Σχεδίου ἐκτείνεται ἐπὶ 30 χιλιομέτρων ἐν ἀναλογία 60 μέτρων κατὰ κάτοικον. Ἡ ἀναλογία αὕτη δὲν εἶνε μεγάλη ἐὰν λάβῃ τὰς ὑπ' ὄψιν τὰ μεγάλα κενὰ τὰ ὁποῖα δημοιοργοῦσιν οἱ ἐντὸς τῆς πόλεως λόφοι τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας καὶ βιωτικὰς τινὰς ἐπαινετὰς συνθήκας τῶν κατοίκων ἀφ' οὗ ἄλλως ἢ πυκνότερον κατοικημένη πόλις τῆς Εὐρώπης Παρισιοὶ ἔχει ἀναλογίαν 29 μέτρων κατὰ κάτοικον.

δὲ ἀπὸ τοῦ Ν. Δυτικοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Ν Α. τομέως δέχεται καὶ αὕτη λοξῶς τὰς ἀπ' Ἀν. πρὸς Δυσμᾶς εἰς αὐτὴν προσπιπτούσας ὁδοὺς Σοφοκλέους Ἐυριπίδου Ἐρμού Μητροπόλεως Πανδρόσου—Φιλοθέης κτλ., ἡ δὲ ἐπίσης λοξῶς τὰς ἀπὸ Ν. πρὸς Β. τρεῖς νέας κυρίας εὐρυτάτας ἀρτηρίας ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν φέρει ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρακλειδῶν γεφύρας τοῦ ΣΠΑ, ἥτοι ἀπὸ Πετράλωνα, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ γεφύρας, τοῦ ἰδίου ΣΠΑ ἥτοι ἀπὸ τὴν ἐγγυτέραν Καλλιθέαν, καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ τοῦ πρὸ τοῦ λόφου Σωτηρίτσα τέρατος τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ τῆς Καλλιθέας ἥτοι ἀπὸ τὴν Ν. Δυτικὴν Καλλιθέαν. Αἱ ἀφιετηρίαὶ τῶν δύο πρώτων ὁδῶν εὐρίσκονται ἐπὶ σημείων ὅπου ἡ σιδηρ. γραμμὴ διέρχεται ἐπὶ ἐπιχωματώσεως σημαντικοῦ ὕψους ὅπερ ἐπιτρέπει τὴν κατόπιν γεφυρώσεως τῆς γραμμῆς συγκοινωνίαν ὑπὸ τὴν γραμμὴν τῶν δύο τμημάτων τῆς πόλεως. Οὐδενὸς λόγου ἐμποδίζοντος αἱ ὁδοὶ αὗται ἔχουσιν ἄξονα παράλληλον τοῦ Σταθμοῦ καὶ προεκτείνονται πρὸς Βορρᾶν μὲν μέχρι Ἀγ. Μελετίου ἡ πρώτης, μέχρι Κολωνοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ μέχρι Μύλων ἡ δευτέρα, καὶ ἡ τρίτη μέχρι Κηφισσοῦ καὶ διὰ Σεπολιῶν μέχρι Μύλων καὶ Κάτω Πατησίων, καὶ διὰ μέσου τῶν λόφων Σωτηρίτσας καὶ Σκοπευτηρίου μέχρι τοῦ παρὰ τὴν θάλασσαν τέρατος τῆς Λ. Συγγροῦ πρὸς Νότον. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν ὁδῶν τούτων συνδέεται ἡ Καλλιθέα μετὰ τῆς βορρείως τῆς Ἀκροπόλεως πόλεως εὐρύνεται ἡ ὁδὸς Πειραιῶς ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς σύνδεσμος, προεκτεινομένη κατ' εὐθείαν γραμμὴν καὶ μέχρι Πειραιῶς ἀντὶ τῆς εὐρύνσεως τῆς ὑπαρχούσης.

Ἐπὶ τοῦ ἀρτηριακοῦ τούτου συστήματος στηρίζονται πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ὄμοιοιαι τοῦ Σχεδίου. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ τομέως περιορίζονται εἰς τὰς ἐλαχίστας ἥτοι τὴν εὐρυνσιν τῆς ὁδοῦ Θεμιστοκλέους ὡς ὁδοῦ προσπελάσεως τοῦ Β. Ἀνατολικοῦ τομέως ἥτοι Νεαπόλεως καὶ Μουσείου, τὴν προέκτασιν τῆς ὁδοῦ Κοραῆ ὡς ἀντίστοιχον τῆς ἀπὸ τοῦ Ν. Ἀν. τομέως ὁδὸν προσπελάσεως τῶν Σταθμῶν καὶ ὡς ὁδὸν προσπελάσεως τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου, καὶ τὴν εὐρυνσιν τῆς ὁδοῦ Πανδρόσου καὶ κατὰ συνέθειαν αὐτῆς, τῶν ὁδῶν Φιλοθέης καὶ Βύρωνος ὡς ὁδοῦ συνδέσμου τῆς ἀνωτέρας ὁδοῦ προσπελάσεως τῶν Σταθμῶν καὶ τῆς Γαργαρέτας τοῦ Νεκροταφείου καὶ Λ. Συγγροῦ. Ἐπὶ τοῦ Δυτικοῦ ὁμοῦς τομέως αἱ προεκτάσεις τῶν ὁδῶν Οὐγκῶ, Ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ Πειραιῶς ἡ ὁδὸς προσπελάσεως τοῦ Σταθμοῦ ἡ μετὰθεσις ὑπογεῖως τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ αἱ τρεῖς νέαι ἀπὸ Ν. πρὸς Βορρᾶν μεγάλαι ἀρτηρίαὶ ἔχουσι φέρει πλήρη ἀναστάτῳσιν εἰς τοὺς ἀκροτάτους ἐκείνους καὶ εὐτελοῦς ἄξιας συνοικισμούς. Ἡ διαρῦθμισις αὐτῶν ἔχει γίνεσθαι κατὰ τρόπον προσαρμολόμενον πρὸς τὴν βάσιν τοῦ ἀρτηριακοῦ συστήματος μὲ ἐπιμήκην κατὰ τὸ δυνατόν ὀρθογώνια τετραγῶνα μεταφορῶμενων εἰς τὰς παρόδους τῶν ἀμβληγῆτων τῶν γωνιῶν. Μεταξὺ τῶν ὁδῶν τούτων ὑπάρχουσι καὶ αἱ χαραχθεῖσαι πρὸς ἐπιτυχίαν ἰδίως συμμετρίας τῶν δημιουργουμένων Πλατειῶν. Αἱ δια-

σταυρώσεις τῶν μεγάλων ἀρτηριῶν, χρησιμοποιοῦνται πρὸς δημιουργίαν τῶν Πλατειῶν καὶ αὗται πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν Δημ. Καταστημάτων, δεδομένου ὅτι αἱ διασταυρώσεις αὗται γίνονται ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ προορισθέντος διὰ τὸ Κυβερνητικὸν Κέντρον. Ἐκ τῆς σημασίας δὲ τῶν ἐκμεταλεωμένων αὐτὰς Δημ. Καταστημάτων ἐξαρτᾶται τὸ ἐμβαδὸν τῶν Πλατειῶν καὶ ὁ ἀρχιτεκτονικὸς αὐτῶν διάκοσμος, ἐπιδικωκομένης ποῦ μὲν τῆς ἐντυπώσεως τῆς ἐπιβολῆς, ποῦ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς κλ. Οὕτω σχηματίζονται αἱ Πλατεῖαι:

α) τοῦ Σταθμοῦ διὰ τῆς προσπτώσεως ἐπὶ τῆς προεκτάσεως τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου τῶν δύο νέων μεγάλων ὁδῶν Προσπελάσεως—Πλατεία ὀρθογώνιος πλαισιουμένη ὑπὸ τῶν κτιρίων τοῦ Κ. Ἐπιβατικοῦ Σταθμοῦ ἐπὶ τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς τῆς ὁδοῦ Β. Οὐγκῶ, καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας μετὰ τοῦ Κεντρικοῦ Ταχυδρομείου ἐναντι ἀκριβῶς τοῦ Σταθμοῦ καὶ ἐπὶ τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου.

β) ἡ ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου ἄλλοτε τὸ Βον Νεκροταφεῖον διὰ τῆς διασταυρώσεως τῆς προεκτάσεως τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου μετὰ τῆς ὁδοῦ Σ. Γεφύρας Ἰλισσοῦ-Κολωνοῦ πλαισιουμένη ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων Ναυτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς εἰσόδου τῆς διασχίζουσης τὸν Ἐλαιῶνα μεγάλης Λεωφόρου

γ) ἡ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῆς Ἰερᾶς Ὀδοῦ μετὰ τοῦ χάνδακος τῶν Σιδ. γραμμῶν, διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Σ. γεφύρας Ἰλισσοῦ-Κολωνοῦ καὶ Ν. Δυτικῆς ὁδοῦ προσπελάσεως, ἐπὶ τῶν ὁποίων προσπιπτουσι ἡ ἀπὸ τοῦ Διπύλου κατερχομένη καὶ ἀντικαταστήσασα τὴν Ἰερὰν Ὀδὸν εὐρυτάτη λεωφόρος καὶ ἕτερα ἀπὸ τῆς Σιδ. γεφύρας τῆς ὁδοῦ Ἑρακλειδῶν. Τὴν Πλατείαν αὐτὴν πλαισιοῖ τὸ Μέγαρον τῆς Βουλῆς κατέναντι τῆς μεγάλης λεωφόρου καὶ τὰ ἐνθεν καὶ ἐνθεν αὐτῆς κτίρια δύο ὑπουργείων

δ) ἡ πρὸ τοῦ Διπύλου, διὰ τῆς συμπτώσεως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς τῶν ἀφιετηριῶν τῶν ὁδῶν Πλατειῶν καὶ τῆς ἀντικαταστήσεως τὴν Ἰερὰν Ὀδὸν, πλαισιουμένη ὑπὸ τῶν ἀρχαιολογικῶν μνημείων Διπύλου καὶ Κεραμικοῦ καὶ τῶν κτιρίων δύο Ὑπουργείων ἐγειρομένων ἐπὶ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς μεγάλης λεωφόρου δύο τετραγώνων

ε) ἡ περὶ τὸ σημερινὸν Ὁδεῖον τριγωνικὴ Πλατεία, διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πειραιῶς καὶ Ν. Ἀνατολικῆς προσπελάσεως μετὰ τῶν ὁδῶν Μενάνδρου Ἐυριπίδου καὶ Σοφοκλέους, πλαισιουμένη ὑπὸ τοῦ Μεγάρου τῶν Δικαστηρίων με πρόσοψιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μενάνδρου καὶ τῶν Ὑπουργείων Οἰκονομικῶν Δικαιοσύνης καὶ Ἐσωτερικῶν με πρόσοψιν ἐπὶ τῶν ὁδῶν Πειραιῶς καὶ Προσπελάσεως.

στ) ἡ πλατεία Μοναστηρακίου εὐρύνεται εἰς τὸ τριπλάσιον διὰ τῆς συμπτώσεως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού τῶν τερμάτων τῶν ὁδῶν Ἀθηνᾶς Ν. Ἀνατολικῆς προσπελάσεως καὶ προεκτάσεως Κοραῆ. Ἐπὶ τῆς Πλατείας αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ νῦν σιδηρ.

Σταθμοῦ ἐγείρεται τὸ νέον Δημαρχικὸν Μέγαρον.

Ἡ πλατεία αὕτη εἶνε τὸ κυριότερον σημεῖον ἀφρηρίας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπίδειξις τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν εἶναι ἐξωραϊσμός ἐντελῶς ἰδιώτης διὰ τὰς Ἀθήνας, λαμβάνεται πρόνοια ἀπαλλοτριώσεως μὲν ἀπάσης τῆς περιοχῆς νοτίως τῆς τάφρου τοῦ ΣΠΑ καὶ τῶν ὁδῶν Κηρύστου καὶ Τριπόδων καὶ ἀνασκαφῆς αὐτῆς μέχρι ἀποκαταστάσεως τῆς ἀρχαίας τοπογραφίας, χαράξεως δὲ Πλατείας ἐπὶ τῆς συναντήσεως τῶν διαβάσεων μεταξὺ Ἀκροπόλεως - Ἀρείου Πάγου - Πνυκῶς - Φιλοπάππου—Ἀκροπόλεως καὶ ὁδῶν προσπελάσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν μνημείων μετὰ πρασιῶν πρὸ τῶν οἰκοδομῶν καὶ γραφικῶν ἀπόψεων οἷαι αἱ ὁδοὶ Φιλοθέης—Βύρονος διὰ τὸ Μνημεῖον Λυσικράτους, Ἀκροπόλεως (Λιονύσιον Ἀρειοπαγίτου) μετὰ ἀποψιν τοὺς Στύλους τοῦ Ὀλυμπείου, ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῆς Σιδ. Γεφύρας Ἰλισσοῦ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ μέσου τῶν ἀναδασωθέντων λόφων Πνυκῶς καὶ Φιλοπάππου μετὰ ἀποψιν τὰ Προπύλαια ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸ πλάνομα τοῦ λεκανοπέδιου καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀττικῆς ἀφ' ἑτέρου, ἡ ὁδὸς Διπύλου ἡ ὁποία εὐρύνεται διὰ τὴν ἀποψιν ἀπὸ τῆς προσόψεως τοῦ Μεγάρου τῶν Δικαστηρίων τῶν μνημείων Διπύλου καὶ Κεραμεικοῦ καὶ ἀντιθέτως, κλ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκμετάλευσιν τῶν φυσικῶν καλλωνῶν προβλέπεται γενικῶς μὲν ἡ ἀναδάσωσις πάντων τῶν λόφων τῶν περιβαλλόντων τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐντὸς αὐτῆς Κολωνοῦ, Σκουζέ, Στρέφη, Πολυγώνου, Λυκαβητοῦ, Παρισισίων, Νεκροταφείου, Σικελίας, Σκολεπτηρίου, Σωτηρίτσας, Φιλοπάππου καὶ Πνυκῶς, ἐπέκτασις τοῦ Ζαπτείου κήπου ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν ὁχθῶν τοῦ Ἰλισσοῦ ἀπὸ τοῦ Ἐριδανοῦ μέχρι τῆς Α. Συγγροῦ.

Ἡ ἀναδάσωσις τῶν Τουρκοβουνίων καὶ ἡ διευθέτησις τῆς ἀγροτικῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Πατησίων εἰς Γαλάτσι τὴν μικροσκοπικὴν χαράδραν τῶν Τουρκοβουνίων καὶ τὸ Πτωχοκομεῖον.

Ἡ ἀναδάσωσις ὀλοκλήρου τοῦ ἀλιπέδου τοῦ ὄρου Φαλήρου.

Ἡ δημιουργία εὐρείας ὁδοῦ προσπελάσεως τοῦ Π. Φαλήρου διὰ τῆς ἐπιχώσεως τοῦ ἀβαθοῦς μυχοῦ τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου μετὰ ἀφρηρίας τὸ σημεῖον συναντήσεως τῶν Λεωφόρων Συγγροῦ καὶ Κηφισσοῦ-Θαλάσσης καὶ ἄξονα τὴν διχοτόμον τῆς ὑπὸ τούτων σχηματιζομένης γωνίας.

Ἡ διαμόρφωσις τοῦ Παλ. Φαλήρου εἰς κοσμικὸν μὲν κέντρον διὰ τῆς κατασκευῆς μεγάλης προκυμίας ἐπὶ τῆς ἀνηλεῶς καὶ ἀθεραπεύτως τσαλαπατηθείσης ἀκτῆς ἀπὸ Πρινοπούλου μέχρι τοῦ ἐστιατορίου Πλάτωνος εἰς τόπον δὲ παραθερισμοῦ τοῦ πέραν τῆς προκυμίας ταύτης παρακτίου ὑψηλοῦ πεδίου κατόπιν καθορισμοῦ τοῦ οἰκοδομησίμου κλάσματος γηπέδου.

Ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ Ν. Φαλήρου διὰ τῆς ἐπέκτασεως τῆς προκυμίας πρὸς τὸ Ἀκταῖον ἔξω τῶν λουτρῶν καὶ τῆς ἐξέδρας, καὶ ἐπέκτασεως κατόπιν παραμερίσεως τῆς σιδ. γραμμῆς τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ

κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Καστέλλαν.

Ἡ εὐρυνσις καὶ σχετικὴ διευθέτησις τῶν διασχίζουσῶν τὴν καλλιεργουμένην λεκάνην τοῦ Κηφισσοῦ κυριότερων ἀγροτικῶν ὁδῶν καὶ προέκτασις κατ' εὐθείαν γραμμὴν μετὰ πλάτους 60 μέτρων τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου μέχρι Πυριτιδοποιείου ὄπου, οἱ νέοι Στρατῶνες καὶ μέγα πεδῖον ἀσκήσεων ἐπιθεωρήσεων καὶ δημοσίων πανηγύρεων δι' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ.

Ἡ δημιουργία δημ. κήπων παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς Κολοκυνθοῦς δευτέραν καὶ τὴν τρίτην γέφυραν ἤτοι τὰ Σεπόλια ὡς καὶ εἰς θέσιν Ἀλυσσίδα ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τῶν Παναθηναίων ὑψώματος μεταξὺ τῆς σιδ. γραμμῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς ἀγροτικῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν. Ἡ ὁδὸς αὕτη μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἀντικαθίσταται ὑπὸ εὐρυτάτης ἐξωραϊστικῆς Λεωφόρου ἡ ὁποία ἔχει ἀφρηρίαν τὸ σημεῖον ὄπου ἡ ὁδὸς Ἀχαρνῶν προεκτεινομένη συναντᾷ τὴν ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ ἀνερχομένην ὁδὸν Θαλάσσης—Κηφισσοῦ καὶ τὴν Σιδ. γραμμὴν Ἀττικῆς.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς διασταυρώσεως ἔχει χαραχθῆ στρογγύλη Πλατεία ἀνωθεν τῆς γραμμῆς ἡ ὁποία ἔχει καταχωσθῆ κατὰ τι ὄχι μόνον διὰ τὴν διευκολυνθῆ ἢ ἀνωθεν αὐτῆς διασταύρωσις τῶν μεγάλων αὐτῶν ὁδῶν ἀλλὰ διὰ τὴν κατέλθῃ τὸ κατὰ στρωμα αὐτῆς εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον τοῦ καταστρώματος τῆς γραμμῆς ΣΠΑ, προεκταθέντος ὑπογείως μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἵνα ἐκτελέσῃ χρεὴ Μητροπολιτικοῦ Σιδηροδρόμου.

Ἡ τοιαύτη ἐκμετάλευσις τοῦ ΣΠΑ κατέστη ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀποδόσεως δυνατὴ διὰ τῆς ἐπέκτασεως τῆς πόλεως πρὸς τὰ ΝΔυτικὰ διότι 5 χιλιόμετρα ἤτοι τὸ ἥμισυ τῆς γραμμῆς αὐτῆς ἐγένοντο ἐσωτερικὴ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν γραμμὴ διὰ τῆς προεκτάσεως δὲ αὐτῆς διὰ Ὀμοιοίας, Γ Σεπτεμβρίου Πλ. Ἀνεξαρτησίας. Ἀχαρνῶν δημιουργεῖται διὰ τὰς Ἀθήνας μητροπολιτικὴ γραμμὴ 7. 5 χιλμ. εἰς τὴν μακροτέραν αὐτῆς διάμετρον μετὰ ἄμεσον ἀναπόκρισιν τοῦ Σιδ. Ἀττικῆς εἰς τὸ τέρμα τῆς προεκτεινομένης ὁδοῦ Ἀχαρνῶν. Ἡ γραμμὴ ἔχει μετατραπῆ εἰς στενὴν διὰ τὸ ὀλιγοδάπανον τῆς κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλέσεως ὅσον καὶ διὰ τὴν ὑποβίβασιν τοῦ τιμολογίου.

Ὡς στάσεις καθορίζονται ἀπὸ τοῦ τέρματος: «Ἀγ. Παντελεήμων» 1.2 χιλμ. (350 μέτρα ἀπὸ τοῦ Τελεωνείου Ἀθηνῶν). «Ὀμόνοια» 2.6 μετὰ Σταθμοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Πλατείας, «Μοναστηράκι» 3.4 χιλμ. μετὰ Σταθμοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Πλατείας, «Γέφυρα ὁδοῦ Ἡρακλειδῶν» 4.6 (ἡ τοῦ Θεοσίου καταργεῖται) «Γέφυρα Ἰλισσοῦ» 6 χιλμ. «Βοτανικοῦ Κήπου» 7.5 χιλμ. πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐκεῖ μεταφερομένου Βοτανικοῦ καὶ Ζωολογικοῦ Κήπου.

Τὰ αὐτὰ χρεὴ Μητροπολιτικοῦ σιδηροδρόμου ἐκτελεῖ ἡ γραμμὴ ΣΠΑ καὶ ἐν τῷ Ἐπινείῳ τῶν Ἀθηνῶν τὸ ὅποιον κατὰ προέκτασιν τῆς πόλεως Πειραιῶς συνοικίζεται ἐπὶ τοῦ χώρου μεταξὺ Ἡετωνίας ἀκτῆς καὶ τοῦ ὄρου Κερατσινίου ὄπου ἐγκαθίσταται ὁ νέος λιμὴν. Ἡ γραμμὴ βαίνουσα κάτωθεν τῆς εὐρυνομένης Πλατείας Ἰπποδαμίας ὄπου ὁ

πρώτος Σταθμός ἐν Πειραιεὶ, κάμπει πρὸς τὰ Β. Δυτικά καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ γεφυρωτῆς ὁδοῦ ἵνα διασχίσῃ τὰ Βόρρεια τῆς παλαιᾶς καὶ Νοτιοανατολικά τῆς νέας πόλεως τετράγωνα κατ' εὐθείαν μέχρι τοῦ λόφου Ἁγ. Γεωργίου 2.5 χιλιόμετρα ὅπου ἡ τρίτη στάσις ἀπὸ τῆς πλατείας Ἱπποδαμείας Ἐκεῖθεν κάμπει πρὸς Δυσμᾶς καὶ με' ἄξονα γεωγραφικὸν παράλληλον βαίνει κατὰ μῆκος ὁδοῦ παράλληλου τῆς προκυμμαίας Κερατοινίου τοῦ νέου λιμένος μετὰ στάσεων ἀνά χίλια μέτρα πλέον ἢ ἔλαττον κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐξυληρητέσεως τῶν προκυμμάτων καὶ προβλήτων.

Ὁ λιμὴν ἐπὶ τῇ προβλέψει προόδου αὐτοῦ ὡς τοῦ Ν. Ἀνατολικότερου Εὐρωπαϊκοῦ λιμένος, ἐπινείου τῆς Εὐρώπης διὰ τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς καὶ Νοτίου Ἀσίας συγκοινωνίαν, ἐγκαθίσταται ἀνέτως ἐν τῷ ἐρήμῳ ἐκείνῳ ὄρμῳ ὅπου τὸ βάθος τῶν ὑδάτων παρέχει ἀγκυροβόλιον εἰς οἰωνδήποτε διαστάσεων πλοίων καὶ ἀπαλάσσει τὼν θαλασσοπόρων βυθοεκβαθύνσεων ἐνῶ αἱ βραχῶδεις ἀκταὶ παρέχουσι τὸν ἀναγκαῖον λίθον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μετώπου τῶν ἐκτελεσθησομένων ἔργων περιστατικῶν τὸ ὁποῖον μετὰ πλείστων ἄλλων τεχνικῶν εὐκολιῶν συμψηφίζει ἀναμφισβητήτως μέγα μέρος τοῦ μετρικοῦ ὄγκου τοῦ ἔργου, ἐν τελείᾳ ἀντιθέσει πρὸς τὰς παρουσιασθησόμενας δυσχερείας διὰ τὴν ἐμβολοματικὴν ἐπιχείρησιν διαρρυθμίσεως τοῦ σκολιοῦ καὶ στενοχώρου ὄρμου Πειραιῶς.

Ὁ παλαιὸς λιμὴν ἀφίεται ὡς ἔχει καὶ χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ ὑπὸ ἐπισκευὴν πλοῖα καὶ πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν ἐργοστασίων κατὰ μῆκος τῶν προκυμμάτων καὶ ἀκτῶν. Ἐκ τῶν ἀκτῶν τούτων ἡ τοῦ Βασιλ. Περιπτέρου καὶ ὁ λιμενοβραχίον Θεμιστοκλέους χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἀποβίβασιν τῶν σφαγίων, τοῦ κυρίως Σφαγείου ἐγκαθισταμένου ἔξω τοῦ λιμένος ἐν τῷ ὀρμίσκῳ ὅπου νῦν ἡ Σχολὴ Δοκίμων ἵνα τὰ ἀπορρίματα ἐκχύνωνται εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. Πρὸς προσωρινὴν δὲ ὀλιγοήμερον διαμονὴν τῶν σφαγίων διατίθεται ὀλόκληρον τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς Πειραικῆς χερσονήσου.

Διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν σιδηροδρομικῶν Σταθμῶν, Ἐπιβατικοῦ κοινοῦ, τῶν Ἐμπορικῶν, Ἀμαξοστασίων, Μηχανοστασίων κλ., διατίθεται τὸ μεταξὺ τοῦ λόφου Ἁγ. Γεωργίου, καὶ Δραπετσῶνος κοῖλον με' ἄξονα τὸν γεωγραφικὸν παράλληλον ἄξονα τοῦ ὄρμου λιμένος Ἁγίου Γεωργίου καὶ με' δυτικὸν μέτωπον ἐπὶ τῶν προκυμμάτων τούτου.

Διὰ τὴν πόλιν τοῦ Πειραιῶς καὶ νέου Ἐπινείου λαμβάνεται ἡ αὐτὴ πρόνοια ἐξωραϊσμοῦ διὰ τῆς ἐκμεταλεύσεως τῶν φυσικῶν καλονῶν τῆς περιοχῆς ὡς καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας.

Τοιαύτη παρεστάθῃ ἡ διαρρυθμῖσις τοῦ Σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

Σημ. Μελέτη Στυλ. Λελοῦδα ἐπὶ τοῦ Σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κτλ. τεύχος σελ. 74 Σχεδ. 2 Μάρτιος 1918.

1) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ $P = \int_{\mu} dp$
ΕΝ Τῇ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚῇ ΦΥΣΙΚῇ.

Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ τύπος $P = \int_{\mu} dp$ τῆς μαθηματικῆς Φυσικῆς ἐνυπάρχει ἐν αὐταῖς ταῖς ἐξισώσεσι τῆς Μηχανικῆς τῶν ρευστῶν ἐπιδεχόμενος διαφορῶς ἐρμηνεύειας κατὰ τὴν διάφορον σημασίαν τῶν ποσοτήτων P, p, μ. Αἱ ἐξισώσεις τῆς ἐρμηνεύσεως τῶν ρευστῶν εἶναι:

$$(1) \begin{cases} \mu \frac{d^2x}{dt^2} = \mu X - \frac{\partial P}{\partial x} \\ \mu \frac{d^2y}{dt^2} = \mu Y - \frac{\partial P}{\partial y} \\ \mu \frac{d^2z}{dt^2} = \mu Z - \frac{\partial P}{\partial z} \end{cases}$$

μετὰ δύο ἄλλων, ὧν ἡ μία ἢ τῆς συνεχείας καὶ ἡ ἕτερα ἢ χαρακτηριστικῆ, ὅπου μ ἡ πυκνότης καὶ p ἡ πίεσις (πρβ. Στοιχ. Θεωρ. Μηχανικῆς, 1916, σ. 223).

Αἱ ἐξισώσεις 1) δύναται νὰ γραφῶσι καὶ ὡς ἐξῆς:

$$2) \frac{d^2x}{dt^2} = X - \frac{\partial P}{\partial x}, \frac{d^2y}{dt^2} = Y - \frac{\partial P}{\partial y}, \frac{d^2z}{dt^2} = Z - \frac{\partial P}{\partial z},$$

ὅπου

$$3) P = \int_{\mu} dp$$

Ἐκ τῶν ἐξισώσεων 2) προκύπτει:

$$4) \frac{1}{2}V^2 = T - P \quad \eta \quad P = T - \frac{1}{2}V^2,$$

ὅπου V ἡ ταχύτης καὶ T τὸ ὀλικὸν ἔργον.

Ἡ ἐξίσωσις 3) κέκτηται ὠρισμένην ἐρμηνεύειαν ἐν τῇ Ὑδροδυναμικῇ, Θερμοδυναμικῇ καὶ Ἠλεκτροδυναμικῇ.

Ἐν τῇ Ὑδροδυναμικῇ τὸ μὲν P δύναται νὰ παριστᾷ τὴν ἀντίστασιν, τὸ δὲ p τὴν πίεσιν, τὸ δὲ μ τὴν ἔντασιν. Ἡ ἀντίστασις P ἰσοῦται τῷ $s \frac{1}{q}$, ὅπου l τὸ μῆκος τοῦ σωλήνος, q ἡ τομὴ καὶ s εἰδικὸς συντελεστὴς ὁ συντελεστὴς οὗτος ἰσοῦται τῷ $\frac{8\eta}{vQ^2}$, ὅπου η ὁ συντελεστὴς τῆς ἐσωτερικῆς τριβῆς, v ὁ ὀρμὸς τῶν τριχοειδῶν καὶ q ἡ ἀκτίς αὐτῶν.

Ἐν τῇ Θερμοδυναμικῇ τὸ μὲν P δύναται νὰ παριστᾷ τὴν ἀντίστασιν, τὸ δὲ p τὴν θερμοκρασίαν, τὸ δὲ μ τὴν ἔντασιν, ἢ ἀντίστασις P ἰσοῦται τῷ $\frac{1}{\eta} \frac{1}{q}$ ἢ τὸ μὲν P δύναται νὰ παριστᾷ τὴν ἐντροπίαν, τὸ δὲ p τὸ ποσὸν θερμότητος, τὸ δὲ μ τὴν ἀπόλυτον θερμοκρασίαν.

Ἐν τῇ Ἠλεκτροδυναμικῇ τὸ μὲν P δύναται νὰ παριστᾷ τὴν ἀντίστασιν, τὸ δὲ p τὸ δυναμικόν, τὸ δὲ μ τὴν ἔντασιν ἢ ἀντίστασις P ἰσοῦται τὸ $s \frac{1}{q}$.

Ἐάν ἐν τῇ ἐξισώσεσι 3) τὸ μ ὑποτεθῇ σταθερὰ ποσότης R, προκύπτει $P = \frac{p}{R}$ καὶ διὰ $P = \frac{t}{v}$ εἶναι

$$5) \frac{t}{v} = \frac{p}{R}$$

Αἱ τέσσαρες ποσότητες t, v, p, R, τῆς ἀναλογίας 5) κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν σημασίαν παρέχουσι διαφορῶς νόμους ἢ ὀρισμούς ἐν τῇ μαθηματικῇ Φυσικῇ καὶ καθόλου ἐν τῇ Μηχανικῇ, ὡς ἐκ τῶν μηχανικῶν ἢ φυσικῶν ποσοτικῶν καὶ ποιοτικῶν σχέσεων καταφαίνεται.

(ἔπεται συνέχεια)

A. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ